

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«   »   2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ГРАМОТА

для студентів

спеціальності
освітньої програми
освітньо-кваліфікаційного рівня

024 Хореографія
Хореографія
молодший спеціаліст

Київ – 2020 рік

Розробник:

Романова Тетяна Вадимівна, викладач циклової комісії музики і хореографії
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,
викладач методист

Викладач:

Романова Тетяна Вадимівна, викладач циклової комісії музики і хореографії
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка,
викладач методист

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
музики і хореографії

Протокол від «24» серпня 2020 р. № 1
Голова циклової комісії Романова Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено

«28» серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Гейхман Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Карлінська Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1,5 / 45
Курс	2
Семестр	3
Кількість змістовних модулів з розділом:	1
Обсяг кредитів	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	24
Аудиторні	22
Модульний контроль	2
Самостійна робота	21
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Музична грамота» є виховання культури сприйняття музики на основі формування уявлень про музику як вид мистецтва, а також розвиток музичних здібностей, набуття фахових компетентностей в галузі музичного мистецтва.

Завданням предмету «Музична грамота» є:

- навчання основам музичної грамоти;
- формування вміння використовувати музичну термінологію, що є актуальною для хореографічного мистецтва;
- формування художньо-образного мислення;
- розвиток здібності сприймати та аналізувати твори музичного мистецтва;
- естетичний розвиток студентів.

У студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

Загальні:

- здатність до аналізу та синтезу;
- базові загальні знання;
- засвоєння основ базових знань з професії;
- навички управління інформацією;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання;
- здатність досягнення цілі.

Фахові:

- усвідомлення соціальної значущості професії, вмотивоване здійснення професійної діяльності;
- володіння предметною та сучасною базою знань;
- здатність реалізовувати навчальні програми базових курсів у різних освітніх установах;
- знання і застосування сучасних технологій для забезпечення якості навчально-виховного процесу освітнього закладу;

- здатність до творчості.

Предметні:

- здатність розрізняти назви і тривалості звуків в різних октавах та різних ключах;
- здатність проплескати ритмічну партитуру, що складається з двох голосів;
- розуміння функційної логіки (основні функції) розвитку музичного твору;
- здатність самостійно оформити нотний запис із групуванням тривалостей в інструментальному викладі;
- здатність ефективно використовувати у практичній діяльності форми, методи, засоби предмету «Музична грамота».

Предмет: процес цілеспрямованої музично-теоретичної підготовки студентів до майбутньої професії.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Музична грамота» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- знати основні засоби виразності музики;
- володіти термінологічним тезаурусом з метою його практичного застосування у процесі педагогічної діяльності;
- визначати метричні та ритмічні особливості музичних творів;
- будувати музичні інтервали, акорди, гами;
- знати загальні основи музичної грамоти;
- орієнтуватися в системі нотної грамоти;
- вміти самостійно побудувати інтервали та акорди;
- вміти проплескати ритмічних ланцюжок;
- знати функційні зв'язки між основними акордами в ладі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог о	у тому числі				
Лекці ї.		Практ ичні.	Семін .	Мкр	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Прості та складні форми						
Тема 1. Регістри, назви звуків, нотний стан, скрипковий, басовий ключі, нотне письмо, ритмічний поділ тривалостей, розмір, такт - затакт.	5	2				3
Тема 2. Звукоряд, гама, ступені, стійкість – нестійкість, ключові знаки, тональність.	7	2	2			3
Тема 3. Музичні інтервали: побудова, обернення.	8	2	2			4
Тема 4. Акорди в тональності: побудова, обернення.	7		4			3
Тема 5. Побудова акордів від звуку.	7		2	2		3
Тема 6. Ритмічні складності.	11		4		2	5
Усього за змістовим модулем	45	6	14	2	2	21
Форма контролю	залік					

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Прості та складні форми

Тема 1. Регістри, назви звуків, нотний стан, скрипковий, басовий ключі, нотне письмо, ритмічний поділ тривалостей, розмір, такт - затакт. Музична грамота як наука та навчальна дисципліна. Звук як фізичне явище. Якості музичного звуку, їх позначення. Стрій. Темперований стрій. Діапазон. Регістр. Короткі відомості про походження нотного запису. Нотний стан. Тривалості звуків та пауз. Правила написання штилів. Сучасна європейська система запису нот. Ключі «Соль», «Фа». Правила читання нот в альтовому, скрипковому ключах, розмір, позначення розміру. Прості двох та тридольні розміри. Складні однорідні та складні мішані розміри.

Основні поняття: звук; регістр; назви звуків; нотний стан; скрипковий та басовий ключі; нотне письмо; ритмічний поділ тривалостей; розмір; такт - затакт.

Рекомендована література: [2,4].

Тема 2. Звукоряд, гама, ступені, стійкість – нестійкість, ключові знаки, тональність. Визначення октавних звукорядів за октавною системою. Складові та літерні назви звуків. Таблиця ключових знаків. Випадкові знаки альтерації. Поняття «Метр». Тон, напівтон. Таблиця паралельних тональностей. Поняття «ритм». Види ритмів: рівномірний, пунктирний, триольний, синкопований. Лад. Мажорний та мінорний лади.

Основні поняття: звукоряд; гама; ступені; ключові знаки; тональність; метр; ритм.

Рекомендована література[2,3].

Тема 3. Музичні інтервали: побудова, обернення. Прості та складні інтервали. Консонуючі та дисонуючі інтервали. Інтервали гармонічні та мелодичні, висхідні та низхідні. Назви інтервалів. Ступенева та тонова величина інтервалів. Інтервали на основних ступенях звукоряду. Обернення інтервалів. Консонуючі та дисонуючі інтервали.

Основні поняття: інтервали; обернення; види інтервалів.

Рекомендована література[2].

Тема 4. Акорди в тональності: побудова, обернення. Загальні поняття про акорд. Типи акордів. Назви акордових тонів. Тризвук. Види тризвуків. Обернення тризвуків. Тризвуки на ступенях мажору та мінору.

Основні поняття: акорди; тризвуки;

Рекомендована література[2,1].

Тема 5. Побудова акордів від звуку. Головні тризвуки. Побудова головних та побічних тризвуків від звуку. Розв'язання S35 та D35 і їх обернень в T35. Поняття про побічні тризвуки. Консонуючі та дисонуючі тризвуки.

Основні поняття: головні тризвуки; розв'язання.

Рекомендована література[2,4].

Тема 6. Ритмічні складності. Ритмічний акцент. Групування тривалостей у складних та простих розмірах. Поняття про модуляцію. Основні форми мелодичного руху: хвилеподібний, плавний, стрибкоподібний рух. Секвенція.

Основні поняття: акцент; групування тривалостей; модуляція; секвенція.

Рекомендована література[2,1].

6. Контроль навчальних досягнень

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді написання контрольної роботи яка складається з теоретичної і практичної роботи.

Основним критерієм оцінювання студента є:

- ступінь розкриття теоретичних питань;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання;
- рівень виконання практичного завдання.

7. Теми семінарських занять

Модуль I. Прості та складні форми

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Побудова акордів від звуку: - побудова від заданих звуків мажорних та мінорних тризвуків та їх обернень; - побудова в заданих тональностях. Т35, S 35 та D 35 з оберненнями; - побудова ланцюжків акордів в тональностях до 4х знаків. Рекомендована література [2].	2

Рекомендована література[1, 2, 3].

8. Теми практичних занять

Модуль I. Прості та складні форми

Практичне заняття №1

1. Запис вказаних звуків за літерною системою.
2. Читання з аркуша прикладів у скрипичному та альтовому ключах.
3. Побудова мажорних та мінорних гам.

Рекомендована література [2,5].

Практичне заняття №2

1. Побудова заданих інтервалів від звуків.
2. Визначення ступеневої та тонової величини інтервалів.
3. Виконання обернення інтервалів.

Рекомендована література [4, 6].

Практичне заняття №3,4

1. Побудова в заданих тональностях. T35, S35 та D35 з оберненнями.

2. Побудова ланцюжків акордів в тональностях до 4х знаків.

Рекомендована література [2].

Практичне заняття №5

1. Побудова від заданих звуків мажорних та мінорних тризвуків та їх обернень.

Рекомендована література [3,2].

Практичне заняття №6,7

1. Складання мелодій на рівномірний ритм.
2. Виконання вправ на особливі види ритмічного ділення.
3. Складання мелодій з використанням різних видів ритму.
4. Групування тривалостей в простих, складній та мішаних розмірах.

5. Визначення розміру за групуванням тривалостей.

Рекомендована література [2,5].

9. Самостійна робота

№ п/п	ТЕМА	ЗМІСТ ЗАВДАННЯ
Модуль I. Прості та складні форми		
1.1.	Регістри, назви звуків, нотний стан, скрипковий, басовий ключі, нотне письмо, ритмічний поділ тривалостей, розмір, такт - затакт.	Зобразити на нотному стані : 1. cisis ¹ , fes ² , b ² , ля, ais ¹ , dis ³ , geses ³ , соль ³ . 2. his ¹ , eis ² , d ³ , фа, ceses ² , hisis ¹ , f ³ , gis ¹ . Розшифрувати задану мелодію (в альтовому ключі) у скрипковий.
1.2.	Звукоряд, гама, ступені, стійкість – нестійкість, ключові знаки, тональність.	Від тонік мі, фа# побудувати в межах однієї октави мажорні гами. Від тонік ля бемоль, сі побудувати в межах однієї октави мінорні гами
1.3.	Музичні інтервали: побудова, обернення.	Побудувати усі прості інтервали вгору та вниз у тональностях до 4х знаків. Вгору від звука ges побудувати такі інтервали : Ч.5, м 7, зб 4, в. 3, м. 6 Вниз від звука es побудувати такі інтервали : зм 3, зб 4, м. 10, в. 13, зб. 5. Вгору від звука ges побудувати такі інтервали : Ч.5, м 7, зб 4, в. 3, м. 6 Вниз від звука es побудувати такі інтервали : зм 3, зб 4, м. 10, в. 13, зб. 5.
1.4.	Акорди в тональності: побудова, обернення.	Побудувати головні тризвуки в тональностях до 4х знаків.
1.5.	Побудова акордів від звуку.	Побудувати головні тризвуки та їх обернення від звуку «а, е,». Визначити тональність акордів.
1.6.	Ритмічні складності.	Створити мелодії в різних ритмах та розмірах. Зробити групування заданої мелодії.

10. Форми проведення модульної контролю та критерії оцінювання
Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кількість балів 12	Критерії оцінювання
10-12	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
8-9	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
6-7	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0-5	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, виконання завдань модульної контрольної роботи.

11. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Рівень	Бал	Критерії оцінювання
I. Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного аналізу та синтезу музичних творів, розпізнавання і відтворення окремих тривалостей звуків, акордів, інтервалів. Музичні форми не розпізнаються.
	2	Студент володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, виявляє здатність розрізняти назви, тривалості, лади, акорди та інтервали на елементарному рівні. Музичні форми не розпізнаються.
	3	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу. Музичні форми не розпізнаються.
II. Середній	4	Студент володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні. Не може виокремити інтервали, тривалості звуків, плутається в акордах та ладах.
	5	Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину. Музичні форми, інтервали та акорди визначає нечітко, плутає тональності.
	6	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних термінів; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, писати нотний текст, ритмічно групувати нотні приклади. Музичні форми називає в основному правильно, знає 50% матеріалу.
III. Достатній	7	Студент здатний застосовувати вивчений матеріал, розпізнавати назви, тривалості та акорди. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 60% матеріалу.
	8	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 75% матеріалу.
	9	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі й застосовує його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу. Музичні форми називає в основному правильно, знає до 90% матеріалу.
IV. Високий	10	Студент виявляє здібності у аналізі музичних творів, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем. Музичні форми називає в основному правильно, знає музично-теоретичний матеріал, допускає незначні помилки та неточності.
	11	Студент вільно висловлює власні думки, самостійно та структурно аналізує музичні уривки; без допомоги викладача вміє грамотно писати нотний текст, ритмічно групувати тривалості. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях. Музичний матеріал знає добре, не припускається помилок.
	12	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання. Музичний матеріал знає в обсязі більшому, ніж передбачено програмою.

12. Навчально-методична карта дисципліни «Музична грамота»

Разом: 45 год, лекції – 6 год, семінарські заняття – 2 год, практичні – 14 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 21 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					
Назва модуля	Прості та складні форми					
Лекції	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6
Теми лекцій	Регістри, назви звуків, нотний стан, скрипковий, басовий ключі, нотне письмо, ритмічний поділ тривалостей, розмір, такт - затакт	Звукоряд, гама, ступені, стійкість – нестійкість, ключові знаки, тональність.	Музичні інтервали: побудова, обернення.	Акорди в тональності: побудова, обернення.	Побудова акордів від звуку.	Ритмічні складності.
Теми практичних		Звукоряд, гама, ступені, стійкість – нестійкість, ключові знаки, тональність.	Музичні інтервали: побудова, обернення.	Акорди в тональності: побудова, обернення.	Побудова акордів від звуку	Ритмічні складності
Теми семінарських занять					Побудова акордів від звуку	
Самост.робота	Табл. 9					
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 126.					
Форма підсумк. контролю	залік					

14. Рекомендована література

Основна:

1. Амосова Н.В. Казак І.І. Музична грамота : Навчально-методичний посібник із сольфеджіо та теорії музики для учнів 1-7 класів дитячих музичних шкіл. – Рівне, 2015. – 96 с.
2. Смаглій Г. А. Сольфеджіо: [підручник] / Г. А. Смаглій – Харків: Ранок, 2016. Вип.1. 6
3. Смаглій Г. А., Малловик Л. В. Основи теорії музики : Підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. – 3-е вид., доп. і перероб. – Харків, 2015. – 384 с.
4. Калашник М.П. Уроки елементарної теорії музики : навч. посібник для муз. навч. закл. усіх рівнів акредитації / М. П. Калашник ; Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України. - Вид. 3-ге, випр. і доп. - Х. : Видавничий будинок "Фактор", 2014. - 352 с.

Додаткова:

1. Ганзіна Т. І. Правила з елементарної теорії музики : Посібник для учнів ДМШ та ДШМ. – К., 2016. – 76 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>